

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Бурятия

ГБОУ "Цакирская СОШИ ХЭН"

РАССМОТРЕНО
МО ГЦ

Руководитель МО ГЦ

 Хадаева С.Б.

Протокол № 1
от "31" 08 2023 г.

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора по УР

 Цыренова Э.Ц.

Протокол № 1
от "31" 08 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО
Директор

 Абидуева Н.Б.

Приказ № 132
от "31" 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета
«Родная литература»

для 5 класса среднего общего образования
на 2023-2024 учебный год

Составитель: Хадаева Сэсэг Баторовна,
учитель бурятского языка и литературы

с. Цакир 2023

1.Тайлбари бэшэг

Тус программа гүрэнэй Федеральна стандарт, Буряад Республикын Хуралсалай болон эрдэм ухаанай министерствын туршалгын программа дээрэ үндэһэлэгдэнэ. Буряад дунда хургуулида түрэлхи литература хуралсалай предмет болгогдожо, үзэгдэжэ байдаг гээшэ. Энэ программа мүнөө үеын ФГОС баримталан, 5-дахи классай «Бэлиг» хэблэлээр гаранан С.Д.Будаев, Ц.С.Жанчипова, Д.Х.Митупова зохёонон «Буряад литература» гэхэн номдо таарууланхай.

Программа имэ хубинууднаа бүридэнэ: тайлбари бэшэг, хуралсалай программын онсо шэнжэ, материал шэлэн абалгын заршам, хуралсалай түсэбтэ үзэхэ зүйлэй эзэлхэн нуури, хуралсалай буряад хэлэ гүйсэд шудалхын тула личностнэ, метапредметнэ болон предметнэ дүнгүүд, программын байгуулга ба удха, календарно-тематическа түсэб, хуралсалай методическа хангалга, хабсаргалта.

Нурагшадта түрэлхи литература шудалан үзүүлхэдээ, буряад хэлэнэйнгээ баялигтай гүнзэгыгөөр танилсуулха, найнаар хэлүүлдэг, уншуулдаг, бэшүүлдэг болгохоһоо гадна, буряад арадайнгаа ажабайдал, түүхэ, заншал, зан абари үзэжэ байгаа зохёолнууд дээрэ үндэһэлэн, найнаар ойлгуулха, ухаан сэдхэлдэнь шэнгээхэ, манай обществын ёһото эрхэтэн болгон хүмүүжүүлхэ гэхэн шухала **зорилгонууд** табигдана. Литературын курс нурагшадые уран зохёол абьяастайгаар уншаха дуратай, ходорхойгоор, тодо зүбөөр уншаха шадабаринь хүгжэхэ, уншанан зохёолоо ухаандаа буйлуулан, удхыень зүбөөр элирүүлэн ойлгодог, һонирхдог болгохоһоо гадна, нурагшадай зохёол шудалан, шэнжэлэн үзэхэ эхин дадалнуудые бүридүүлхэ, түрэлхи литература тухайгаа юрэнхы мэдэсэтэй болгохо гэхэн зорилгонуудые табина.

Багша хадаа хэшээл бүхэндөө буряад литературын хүмүүжүүлхы үүргэнүүдые шударгыгаар бээлүүлхэ уялгатай. Хуралсал-хүмүүжүүлгын зорилгонуудые бээлүүлгэдэ, үхибүүдэй наһанай арга боломжо хараадаа абадаг дээрэһээ хургуулин литературна курс эхин удаагаа хоёр шата боложо хубаарна. Нэгэдэхи шатада эхин классуудай нурагшад уншажа, хөөрэжэ нурана. Удаадахи шатада V-VII классуудай нурагшад уншалга, хөөрэлгээ үргэлжэлүүлнэ, мүн зохёол шэнжэлэн үзэлгын түрүүшын дүршэлтэй боложо эхилнэ. Түрэлхи литературын программа тематическа гол ёһоной үндэһэн дээрэ байгуулагдаба.. Эндэ арадай аман зохёолнууд, буряад литература сооһоо удхын ба байгуулалтын

талаар хурагшадай ойлгосо, мэдэсэдэ таарамжатай уран найханай зохёолнууд шэлэгдэн абтажа, тайлбарилан уншахаар, шудалан үзэхөөр хараалагдаба.

2. Программын байгуулга ба удха

Оршол. Литература- уран үгын искусство. Уран зохёолой нюусанууд (3ч).

«Литература-уран үгын искусство» гээн мэдэсэ тобшолон онсодхохо, искусствын халбаринууд тухай мэдэсэ үргэдхэхэ. хурагшадай үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгэ хүгжөөлгэ, уран зохёолой нюусануудтай танилсалга.

Фольклорой бага жанрнууд. Фольклор тухай ойлгосо, бага жанрнууд . Тоолуурнууд.. Сэсэ буляалдаан. Жороо үгэнүүд. Таабаринууд. Онһон ба хошоо үгэнүүд. Хэшээл-практикум (6+2)

Арадайнгаа хэр угһаа абажа ябаһан алтан баялиг –арадай аман зохёол тухай мэдэсэ үргэдхэн, һонирхол түрүүлхэ. Арадай аман зохёолой бага жанр - тоолуурнуудтай танилсалга. «Сэсэ буляалдаан» гээн бага жанрай зохёолтой танилсан, аман хэлэлгэ, суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо. Жороо үгэнүүд тухай мэдэсэ үргэдхэн, хүндэ ямар нүлөө үгэдэгыень элирүүлхэ. Таабари тухай мэдэсэ дабтан үргэдхэхэ. зохёохо аргуудтай танилсуулха. Онһон ба хошоо үгэнүүд тухай мэдэсэ үргэдхэн, илгааень гаргаха.

Буддын шажанай зохёолнууд. (1 час)

Буддын шажанай зохёолнуудтай танилсуулан, буддын шажанай хургаал заабари дээрэ хүмүүжүүлхэ.

Арадай онтохонууд. (7 час)

«Зургаан нүхэд». Зохёолой шүүлбэри. «Һүүл хүбүүн». «Сэсэн хулгана»

Зохёолой сюжет, композици гээн литературна ойлгосонуудтай танилсуулха, зохёолой онсо шэнжэ илгаха шадабари дээшэлүүлхэ.

Геройнуудай абари зан дээрэ арадай сэдхэжэ ябаһан идеал гаргаха, өөрын һанамжа хэлэжэ хургаха.

Амитад тухай онтохонтой танилсуулан, онсо шэнжэнүүдыень гаргаха, удхалан зохёохы шадабари һайжаруулха.

Буряад арадай онтохоход. Ондоо арадай онтохонууд (1 час)

Арадай аман зохёол суглуулагшад тухай ойлгосо үргэдхэн, онтохоходтой танилсуулха.

Литературна онтохонууд (3 час) Класһаа гадуур уншалга. Онтохоной орондо.

Литературна онтохоной илгаае элирүүлхэ, гиперболэтэй танилсуулха. Уншаһан ба класһаа гадуур уншаһан онтохонуудай удхаар наада үнгэргэхэ.

Л. Н. Толстой «Хайратай морин» (2 час)

Л. Толстойн зохёохы намтартай танилсуулха, «Хайратай морин» гээн зохёол дээрэ байгуулга тухай литературна ойлгосо үгэхэ.

А. Лыгденов «Унаган» (3 час)

А. Лыгденовэй зохёохы намтар, зохёолнуудтайнь танилсуулан, эпическэ зохёолой байгуулга, уран аргууд тухай мэдэсэ үргэдхэхэ.

Ц. Номтоев «Хилээмэн» (3 час)

Номтоевой «Хилээмэн» гээн зохёол дээрэ тарьяан ажалтай танилсуулан, зохёолой хүмүүжүүлхы боломжо үргэнөөр хэрэглэхэ.

Уран бүтээлэй хэшээл. (1 час) Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ.

Ц-Б. Бадмаев « Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалһан тухай». (9 час)

Туужа тухай ойлгосо үгэхэ, онсо шэнжэнүүдтэйн танилсуулха, арадайнгаа ёһо заншал дээрэ хүмүүжүүлхэ.

Шүлэглэмэл зохёолнууд. (2 час)

Лирическэ шүлэг уншаха гол шухала аргуудтай ба уран шүлэг шүүлбэрилхэ заршамтай танилсуулха.

Д. Дамбаев «Байгалай долгид», «Үдэшын зураг», «Орьёл». (2 час)

Д. Дамбаевай зохёохы намтартай танилсан, шүлэгэй гол удха ойлгон авторай мэдэрэл таажа хургалга.

Класчаа гадуур үгтэһэн шүлэгүүд (2 час)

Шүлэгүүдэй удха, уран аргууд

Шалгалтын уншалга-хөөрэлгэ. (2 час)

Холбоо хэлэлгэ, уран уншалга.

Х.х.х. Багшын үзэмжөөр.(1 час)

Творческо хүдэлмэри.

Класчаа гадуур уншалга (1 час)

III. Байминов «Онгосомни», «Аадар», «Һүниин һэбшээн». (2 час)

Байминовай зохёохы намтартай танилсуулан, уран гоё байгаалиин үзэгдэлнүүдые хурагшадта ойлгуулха.

Класчаа гадуур үгтэһэн шүлэгүүд. 2 час Лирическэ зохёол сэдхэлээрээ хадуун абалга хүгжөөхэ.

С. Норжимаев «Аймхай Охотноон», «Шаазгайн элидхэл», Хүмүүжүүлэгшэ Хирээ». (3 час)

Басни тухай мэдэсыень үргэдхэхэ, зохёолой хургаал элирүүлхэ, уншаха дадал, аман хэлэлгэ хүгжөөхэ, һайжаруулха.

Шүлэглэмэл зохёолой нюусанууд. (1 час).

Шүлэглэмэл зохёолой нюусануудтай ба шүлэг шүүлбэрилхэ арга үргэдхэхэ.

Зүжэглэмэл зохёолнууд. Б. Эрдынеев «Бишыхан хатан». (4 час).

Драма ба тэрэнэй жанруудтай танилсуулан, зохёолой онсо шэнжэнүүдтэй танилсуулха.

Класчаа гадуур уншаха зүжэгүүд. (2 час)

Сценари тухай (1 час) Сюжет тухай ойлгосо үргэдхэхэ.

Шалгалтын уншалга-хөөрэлгэ. (2 час)

Уран уншалга, уншаһанаа зүбөөр удхынь дамжуулха арга үргэдхэхэ.

**3. Календарно- тематическа түсэб
Буряад литература 5 класс 1 четверть (18 час)**

№ п/п	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаарин	Буряадшангай ажаябуулгын шэнжэ	Хараалагдаһан дүнгүүд			Шалгалтын түхэлнүүд	Болзор	
				предметнэ	личностно	метапредметнэ		түсэб өр	Бодото байдал аар
Оршол. 3 час									
1	Литература-уран үгын искусство	1ч.	Индивидуальна хүдэлмэри-уншалга. Бүлэгөөр хүдэлмэри – литературын шэнжэнүүдые шүүмжэлхэ.	«Литература-уран үгын искусство» гэнэн мэдэсэ тошолон онсодхохо.	Шэнэ ноумэ мэдэхэ дадал үргэдхэхэ.	Искусствын һалбаринууд тухай мэдэсэеэ хэрэглэхэ	Сээжэ харюу		
2-3	Уран зохёолой ноусанууд. Литературын түлэбүүд ба жанрнууд	2 ч.	Бүлэгөөр хүдэлмэри –сугтаа ажаллаха.	Литературын түлэбүүд ба жанрнууд илгажа һураха дадал	Арад зоной, ондоо яһаганай литературын холбоо хараха дадал	Ажалаа тодоор, зүбөөр дамжуулха, мүнөө үеын байдалтай холбохо.	Асуудалда харюу		
4	Ххх. Творческо хүдэлмэри	1 час	Индивидуальна хүдэлмэри-зохёолго бэшэхэ.	Бэшэмэл ба аман хэлэлгэсэ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Арад зоной ба байгаалин нягта холбоо хараха дадал	Үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгэсэ хүгжөөхэ.	Сээжэ харюу		

Фольклорой бага жанрууд 6+2

5	Фольклор тухай ойлгосо, бага жанрууд	1 час	Фронтальна – асуудалда харюу Индивидуальна- текст дээрэ ажал	Арадай аман зохёол тухай мэдэсээ үргэдхэхэ, бага жанруудыень илгажа нураха	Үзэһэн темээр хонирхохо, сугтаа хүдэлхэ дадалаа үргэдхэхэ.	Уншаһанаа хөөржэ шадаха, харюугаа жэшээнүүдээр баталха	Шалгалтын тест	
6	Тоолуурнууд, буряад нааданууд	1 час	Фронтальна – асуудалда харюу Индивидуальна- текст дээрэ ажал	Тоолуурнуудтай танилсаха, илгаха. Тоолуурнуудые сээжэлдэхэ, тоолуурнуудые зохёожо туршаха.	Үзэһэн темээр хонирхохо, сугтаа хүдэлхэ дадалаа үргэдхэхэ.	Үзэһэнөө, мэдэсээ холбон хөөрэхэ, зэргэсүүлхэ.	Сээжэ хэлэхэ	
7	Сээс буляалдаан, буряад нааданууд.	1 час	Бүлэгөөр-диалог уншаха	«Сээс буляалдаан» гэнэн бага жанрай зохёолтой танилсаха, илгаха	Суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо.	Холбоо хэлэлгээ хурсадхаха. Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха,	Хүсэнэг дээрэ ажал	
8	Жороо үгэнүүд.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бэе шалгалга	Жороо үгэнүүд тухай мэдэсэ үргэдхэн, хүндэ ямар нүлөө үгэдэгыень элирүүлхэ. Тодоор уншалга, жороо үгэнүүдые зохёохо.	Гансаараа мүн суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо.	Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха. Хэлээс хурсадахаха.	Сээжэ хэлэхэ	

9	Таабаринууд.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна- таабаринуудые тааха	Таабари тухай мэдэсэ дабтан үргэдхэхэ, зохёохо аргануудтай танилсуулха.	Суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо, арад зонойнгоо сэсэн һонор ухааень сэгнэн, омгорхохо.	Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха. Хэлээ хурсадахаха. Тааба рин хүсөөр ухаагаа гүйлгэхэ.	Кроссворд тааха.	
10	Хэшээл- практикум	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна- асуудалнуудта харюу	Үзэһэн темээ хэр ойлгоһоноо шалгалта, мэдэсээ хэрэглэлгэ	Гансаараа мүн суг хамта хүдэлхэ шадабари олгохо	Аман ба бэшэмэл хэлэлгээ хүгжөөхэ, тоб байса харюусаха, зэргэсүүлгэ хэхэ	Асуудалда харюу	
11- 12	Онһон ба хошоо үгэнүүд.	2 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна-онһон үгын удха тайлбарилха	Онһон ба хошоо үгэнүүд тухай мэдэсэ үргэдхэн, илгааень гаргаха.	Өөрын зохёохы шадабари дээшлүүлхэ	Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха, ухаагаа гүйлгэхэ. Харюугаа зэргэсүүлгэ хэжэ баталха.	Ажалай дэбтэр	
13	Буддын шажанай зохёолнууд.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Фронтальна- зохёолнуудай удха тайлбарилха	Буддын шажанай зохёолнуудтай танилсаха, илгажа һураха.	Хүн зондо, оршон тойронхи байгаалида нигүүлсэхэ сэдхэл түрэхэ. һургаал заабари дээрэ хүмүүжүүлхэ.	Ондоо шажануудтай сасуулга хэхэ.	Асуудалну удта харюу	

14	Ххх. Творческо хүдэлмэри	1 час	Индивидуальна- зохёохы ажал	Бэшмэл ба аман хэлэлгэээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Арад зоной ба байгаалин нягта холбоо хараха дадал. Нигүүлсэхы сэдхэл, оршон тойронхи байгаалия, хүниие гамнаха сэдхэл түрүүлхэ.	Үгын баялиг, бэшмэл ба аман хэлэлгэээ хүгжөөхэ. Уншаһанаа оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн хараха.	Сээжэ харюу	
----	--------------------------------	-------	--------------------------------	---	--	--	----------------	--

Арадай онгохонууд. 7 час

15- 16	«Зургаан нүхэд».	2 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр - удха тайлбарилха	Зохёолой сюжет, композици гэхэн литературна ойлгосонуудтай танилсаха, зохёолой онсо шэнжэ илгaha шадбария дээшлүүлхэ.	Өөрын ябадалаа, нүхэсэлөө шүүмжэлхэ. Хани нүхэсэл, нүхэдөө сэгнэхэ дадал.	Зохёолой онсо шэнжэнүүдые гаргаха дадал дээшлүүлхэ. Оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн харалга.	Сээжэ харюу	
17- 18	Шалгалтын уншалга- хөөрэлгэ	2 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэхэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөржэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгалты н уншалга	

2 четверть (14 час)

№ п/п	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаарин	Бурагшад аяабуулгын шнжэ	Хараалагдахан дүнгүүд			Шалгалтын түхэлнүүд	Болзор	
				предметнэ	личносно	метапредметнэ		түсэ бөөр	Бодо то байдалаар
1-2	«Һүүл хүбүүн».	2 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээе шалгалга Фронтальная- удха тайлбарилха	Онтохой удха, гол бодол элирүүлжэ һураха	Геройнуудай абари зан дээрэ арадай сэдьхэжэ ябаһан идеал гаргаха.	Өөрын һанамжа хэлэжэ һураха, жэшээгээр баталха.	Удха хөөрэлгэ, асуудалда харюу.		
3	«Сэсэн хулгана». Бадма-Базар Намсарайн суглуулбарин уудһаа	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Фронтальная- удха тайлбарилха	Амитад тухай онтохой танилсаха. онсо шэнжнүүдые нь гаргаха.	Удхалан зохёохы шалабария һайжаруулха.	Ондоо арадуудай онтохонуудтай зэргэсүүлгэ хэхэ, харюугаа баталха	Зохёохы ажал.		
4	Бурад арадай онтохошод. Ондоо арадай онтохонууд.	1 час	Бүлгөөр- текст дээрэ ажал Фронтальная- удха тайлбарилха	Арадай аман зохёол суглуулагшад тухай ойлгосо үргэдхэн, онтохошодтой танилсаха., А. Тороев, Е. И. Сороковиков-Магай	Арад зонойнгоо аман зохёол суглуулагшад ай ажал сэгнэхэ, өөрын хубитаяа	Һуралсалай түсэб табижа һураха, тэрэнэ хэрэглэхэ	Ажал дэбгэр соо хүдэлхэ		

				тухай хөөрөө бэлдэхэ оруулха.				
Эпическэ жарнууд								
Литературина онтохонууд. 3 час								
5-6	Литературина онтохонууд В. С. Халхуев «Жаабдай».	2 час	Бүлгөөр- текст янза бүрээр уншаха. Индивидуална- өөрыгөө шалгах Фронтальна- удха тайлбарилха	Литературина онтохоной илгаае элирүүлхэ, гиперболтэй танилсаха. Онтохоной сюжетэйhubарил тэмдэглэхэ, янза бүрээр уншаха, онтохонуудай илгаа зааха	Хүн зондо, оршон тойронхи байгаалида нигүүлсэхы сэдхэл түрэхэ	Зорилго түсэб табича ажаллаха, зэргэсүүлгэ хэжэ харюусаха.	Словарна хүдэлмэри	
7	Х.х.х. Онтохоной орондо.	1 час	Бүлгөөр- бэе бэе сэгнэхэ Индивидуална- зохёолго бэшэхэ	Уншан ба класснаа гадуур уншан онтохонуудай удхаар мэдэе шалабарияа харуулха.	Шэнжэлэлгын дадалаа дээшлүүлхэ	Асуудал табича бураха, юумэнэй нарин холбоо хаража, өөрын ханамжа хэлэхэ	Асуудал а харюу Кроссворд тааха	
8-9	Эпическэ зохёолнууд Л. Н. Толстой «Хайрагай»	2 час	Бүлгөөр- бэе бэе сэгнэхэ Индивидуална- текст дээрэ ажал	Л. Толстойн зохёохы намтар үзэхэ, Зохёолой байгуулга гэдэн литературна	Зохёолой шүүлбэри хэхэ анаха дадал үргэлжэлүүлхэ,	Уранаар уншаха, табичан зорилгоёо	Асуудал уудга харюу	

	морин». Зохёолой шүүлбэри			ойлгосотой, уран зохёол бэшэхэ аргуудтай танилсаха	гүнзэгырүүлхэ	бэлүүлхэ, табиһан хуралсалай зорилго өөрөө бүтэхээс оролдохо		
10 - 12	А. Лыгденов «Унаган».	3 час	Бүлгөөр- зохёолой байгуулгаар бүлэг болон хүдэлмэрилхэ Индивидуальна- зохёол удха дээрэ ажал, уран уншалга	А. Лыгденовэй зохёохы намтар, зохёолнуудтайнь танилсаха, эпическэ зохёолой байгуулга, уран аргууд тухай мэдэс үргэдхэхэ.	Бүлгөөр ажаллаха дадал	Уншаһанаа ойлгохо, дүүрэн харюу үгэхэ, зэргэсүүлгэ хэжэ харюугаа, һанамжаяа баталха.	Сээжэ харюу	
13	Х.х.х. Творческо хүдэлмэри. Зохёол уншаад байхалдаа	1 час	Индивидуальна- зохёохы ажал	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээс зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Арад зоной ба байгаалиин нягта холбоо хараха дадал. Нигүүлсэхы сэдхэл, оршон тойронхи байгаалия, хүниие гамнаха сэдхэл түрүүлхэ.	Угын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээс хугжөөхэ. Уншаһанаа оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн хараха.	Зохёолго	

14	Шалгалтын уншалга-хөөрэлгэ	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бээе шалгалга Фронтальная- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэһэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаанаа шагнаха, хөөржэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгалтын уншалга	
----	----------------------------	-------	---	---	--	--	-------------------	--

Буриад литература 5 класс 3 четверть (22 час)

№ п/п	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаари	Нурагшадай ажаябуулгын шэнжэ	Хараалагдаһан дүнгүүд			Шалгалтын түхэл-нүүд	Болзор	
				предметнэ	личносно	метапредметнэ		Түсэ-боор	Бодого байдалаар
Ц. Н. Номтоев «Хилээмэн» 3 час									
1-3	Ц. Н. Номтоев «Хилээмэн».	3 ч.	Индивидуальна хүдэлмэри-уншалга. Бүлэгөөр хүдэлмэри – сугтаа ажаллаха.	зохёол уншаад, таряан ажалтай танилсаха, хүдөө зоной хилээмэндэ хандасатай танилсаха	Шэнэ юумэ мэдэхэ дадал үргэдхэхэ.	Үзэһэнөө, мэдэсээ холбон хөөрэхэ, зэргэсүүлхэ.	Сээжэ харюу		

4	Х.х.х. Уран бүтээлэй хэшээл.	1 ч.	Индивидуальна хүдэлмэри- зохёолго бэшэхэ.	Ямар нэгэ һонин ушар тухай гү, али өөрынгөө дурагай юумэн тухай багахан рассказ зохёохо.	Зохёохы далалаа үргэдхэхэ	Үгын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ.	Асуудалда харюу	
---	---------------------------------------	------	--	--	------------------------------	--	--------------------	--

Ц.Б. Б.Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга» 9 час

5-13	Ц.Б. Б.Бадмаев «Будамшуу- гай орон нютагаар Серёжын аяншалга»	9 час	Фронтальная – асуудалда харюу Индивидуальна- текст дээрэ ажал	Зохёолой сюжет, композици гэнэн литературна ойлгосонуудтай танилсаха, туужа тухай ойлгосотой танилсаха, онсо шэнжэнүүдынъ мэдэдэг болохо, зохёолой онсо шэнжэ илгаха шадбария дээшлүүлхэ.	Үзэһэн темээр һонирхохо, сугтаа хүдэлхэ далалаа үргэдхэхэ.	Уншаһанаа хөөржэ шадха, харюугаа жэшээнүүдээр баталха, арадайнгаа ёһо заншал шудалха	Шалгал-тын тест	
14	Хэшээл- мүрысөөн.		Бүлэгөөр хүдэлмэри – сугтаа ажаллаха.	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Үзэһэн темээр мэдэсээ бүридхэхэ	Үзэһэнөө, мэдэсээ холбон хөөрэхэ, зэргэсүүлхэ.	Нааданда хаабадаха	

Шүлэглэмэл зохёолнууд

15-16	Шүлэглэмэл зохёолнуудай онсо янза (Д.Дамбаевай «Хабарай дуун» зохёол жэшээ болгон)	2 час	Шүлэглэмэл жанрай зохёолтой танилсаха, илгах. Пейзажна лирикэ гэжэ ойлгосотой танилсаха, уран шүлэг шүүлбэрлхэ заршамтай танилсаха. Шүлэглэмэл зохёолой хэлэнэй уран аргуудтай танилсаха	Үзэбэн темээр һонирхохо, сугтаа хүдэлхэ дадалаа үргэдхэхэ.	Шүлэглэмэл зохёолой хэлэнэй уран аргууды, илгажа шадаха. (метафора, олицетворени, зэргэсүүлгэ, эпитет) Пейзажна лирикээр бэшгэдэнэн шүлэгүүды илгаруулжа шадаха.	Дуу сээжэлдэхэ	
17-18	Д. Дамбаев «Байгалай долгид», «Үдэшин зураг», «Нагасын захяа».	2 час	Фронтальна – асуудалда харюу Индивидуальна-текст дээрэ ажал	Д. Дамбаевай зохёохы намтартай танилсан, шүлэгэй гол удха ойлгохо, авторы мэдэрэл таажа бураха.	Холбоо хэлэлгээ хурсадхаха. Аман хэлэлгэ дээрэ ажаллаха	Уран уншалга	
19	Класснаа гадуур үгтэнэн шүлэгүүд.	1 час	Индивидуальна-текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээе шалгалга Фронтальна-удха тайлбарилха	Шүлэгэй удха, гол бодол элирүүлжэ бураха	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншанаа шагнаха, хөөрөжэ шадаха, сэгнэхэ.	Уран уншалга	

20-21	Шалгалтын уншалга-хөөрэлгэ.	2 час	Индивидуальна-текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна-удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэнэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын далалаа дээшлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаланаа шагнаха, хөөржэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгалтын уншалга	
-------	-----------------------------	-------	---	---	--	---	-------------------	--

5 класс буряад литература. 4 четверть (16 час)

№ п/п	Хэшээлгэй сэдэб	Сагай хубаарин	Нурагшадай ажаябуулгын шэнжэ	Хараалагдахан дүнгүүд			Шалгалтын түхэл-нүүд	Болзор	
				предметнэ	личностно	метапредметнэ		Түсэ-боор	Бодото байдалаар
1	Х.х.х. Творческо хүдэлмэри. Багшын үзэмжөөр.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлэгөөр- бэе бээ шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Геройнуудай абари зан дээрэ арадай сэдхэжэ ябахан идеал гаргаха.	Өөрын ханамжа хэлэжэ нураха, жэшээгээр баталха.	Удха хөөрэлгэ, асуудалда харюу.		

2	Класснаа гадуур уншалга	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээе шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэһэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөрөжэ шадаха, сэгнэхэ.	Удха хөөрэлгэ, асуудалда харюу.	
3	Ш. Д. Байминов “Онгосомни”, “Аадар”, “Гагаринтай уулзалга”.	1 час	Бүлгөөр- текст дээрэ ажал Фронтальна- удха тайлбарилха	Шүлгэй удха, гол бодол элирүүлжэ бураха	Геройнуудай абари зан дээрэ арадай сэдьхэжэ ябаһан идеал гаргаха.	шүлэг шүүлбэрилхэ арга үргэдхэхэ.	Ажалай дэбтэр соо хүдэлхэ	
4.	Уран уншалгын хэшээл	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээе шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэһэн ойлгосонуудые элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөрөжэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгалтын уншалга	
Басни. С. Н. Норжимаев “Аймхай охотноон”, “Шаазгайн элидхэл”, “Хүмүүжүүлэгшэ Хирээ». 3 час								
5-7	С. Н. Норжимаев “Аймхай охотноон”, “Шаазгайн	3 час	Бүлгөөр- текст янза бүрээр уншаха. Индивидуальна- өөрыгөө шалгаха Фронтальна- удха	Басни тухай мэдэсэе үргэдхэхэ, зохёолой хургаал	Асуудал табижка бураха, юумэнэй нарин холбоо хаража, өөрын ханамжа	Зорилго түсэб табижка ажлалаха, зэргэсүүлгэ хэжэ харюусаха.	Словарна хүдэлмэри	

элидхэл”, «Хүмүүжүүлэ гшэ Хирээ»..	1 час	тайлбарилха	элирүүлэх, уншаха дадал, аман хэлэлгэ хүгжөөхэ, хайжаруулха.	хэлэхэ	Угын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ. Уншанаа оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн хараха.	Зохёолго		
8 Х.х.х. Творческо хүдэлмэри. Зохёол уншаад байхадаа	1 час	Индивидуальна- зохиохы ажал	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Арад зоной ба байгаалин нягта холбоо хараха дадал. Нигүүлсэхы сэдьхэл, оршон тойронхи байгаалия, хүнние гамнаха сэдьхэл түрүүлэхэ.	Уран уншалга хүгжөөхэ.	Шүлэг шүүлбэрилхэ арга үргэдхэхэ.	Шүлэгэй анализ	
9 Шүлэглэмэл зохиолой ноусанууд.	1 час	Индивидуальна хүдэлмэри- уншалга. Бүлэгөөр хүдэлмэри – сугтаа ажаллаха.	Шүлэглэмэл зохиолой ноусануудтай ба шүлэг шүүлбэрилхэ арга үргэдхэхэ.					

Зүжэглэмэл зохиолнууд. Б.Ш. Эрдэнеев “Бишыхан хатан” 4 час

10-13	Зүжэглэмэл зохёолнууд. Б.Ш. Эрдынеев “Бишыхан хатан”	4 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр - удха тайлбарилха	Драма ба тэрэнэй жанрнуудтай танилсаха. Зохёолой онсо шэнжэнүүдтэй танилсаха.	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшлүүлхэ	Зохёолой онсо шэнжэнүүдые гаргаха дадал дээшлүүлхэ. Оршон тойронхи байдалтай зэргэсүүлэн харалга.	Сээжэ харюу	
14	Х.Х.Х. Сценари тухай	1 час	Индивидуальна- зохёохы ажал	Бэшэмэл ба аман хэлэлгээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүридхэхэ	Угын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ.	Ямар нэгэ онтохон, расказ, шүлэг гү, али дуун дээрэ үндэһэлэн зохёохо... Угын баялиг, бэшэмэл ба аман хэлэлгээ хүгжөөхэ.	Зохёолго	

15	Класснаа гадуур уншаха зүжэгүүд.	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээе шалгалга	Ролёор уншалга үргэдхэхэ.	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшлүүлхэ	Уранаар уншаха, табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ, табиһан хуралсалай зорилго өөрөө бүтэхээс оролдохо			
16	Шалгалтын уншалга- хөөрэлгэ	1 час	Индивидуальна- текст дээрэ ажал Бүлгөөр- бэе бээе шалгалга Фронтальна- удха тайлбарилха	Уран уншалга, удхын сохилто гэнэн ойлгосонуудыг элирүүлхэ	Өөрын уран уншалгын дадалаа дээшлүүлхэ	Бэшэ хүнүүдэй ба өөрын уншаһанаа шагнаха, хөөрэжэ шадаха, сэгнэхэ.	Шалгал-тын уншалга		

4. Нуралсалай методическа хангалга.

1. «Буряад литература» С.Д. Будаев, Ц.С. Жанчипова, Д.Х. Митупова, Улаан-Үдэ, «Бэлиг», 2018.
2. «Буряад литература» Ажалай дэбтэр, С. Будаев, Ц.С. Жанчипова, Д.Х. Митупова, Улаан-Үдэ, «Бэлиг», 2018.
3. «Буряад хэлэн» сахим нураха ном, Улаан-Үдэ, 2012.
4. «Булагай эхин» Ц. Б. Цыренова, М. Ш. Батуева, Улаан-Үдэ, «Бэлиг», 2002.

Шэнэ онол арга:

1. Компьютер
2. Проектор
3. Интерактивна самбар
4. «Буряад хэлээр сахим нураха ном»
5. Буряад уран зохёолой соносохо номой хан (аудиобиблиотека)

Шалгаха хэрэгсэл :

- Шалгалтын асуудалнууд ба даабаринууд;
- М-тест
- Электрон номой тестнүүд

Интернет онол арга:

- <http://www.edu.ru> – Федеральный портал «Российское образование».
- <http://www.edu03.ru/>-Министерство образования и науки РБ
- <http://www.buryadxelen.org>
- <http://www.nomoihan.org>
- <http://www.ict/edu.ru/> - Портал «Информационно-коммуникационные технологии в образовании».
- <http://www.Крмо.ив-edu.ru/> – Сайт регионального комплексного проекта модернизации образования.
- <http://fcior.edu.ru/> - Федеральный центр информационно-образовательных ресурсов.
- <http://www.rikuo.ru/> – Сайт республиканского института кадров управления и образования.